

Slutrapportering till Syskonen Märtha, Gunnar och Arvid Bothéns stiftelse

Metal 2025 Cardiff 1-5/9 2025

Johanna Sandström, konservator Vasamuseet

Konferensen Metal 2025 hölls under en vecka i Cardiff, Wales, ordnad av Cardiff University school of conservation. Konferensen ordnades av Cardiff university i egen regi, men bygger vidare mycket på tidigare konferenser som historiskt ordnats vart tredje år av ICOM-CC's Metals working group.

Jag hade tre huvudsakliga syften med mitt deltagande. Det var att presentera en poster, att nätverka och knyta kontakter, och att bredda mina kunskaper om metallkonservering. Som konservator på Vasamuseet är min främsta specialisering organiskt material, men museets samling har utöver trä, läder och textil en hel del olika metallföremål som kräver min uppmärksamhet.

Konferensen inleddes i Julian Hodge lecture theatre i en av universitetsbyggnaderna med fika och registrering. Som gammal Cardiff-student var det riktigt nostalgiskt att vara tillbaka i kafeterian där jag en gång pluggat till slutprov och den stora intilliggande föreläsningssalen. Fikat efter registreringen blev en helt underbar stund med återseenden av gamla kursare och kollegor från världen över, eller som stannat kvar i Cardiff vid universitetet.

Dagens första presentationer kretsade kring temat gröna och hållbara material för metallkonservering. Bland annat presenterades några olika jämförelser av traditionellt använda material, till exempel benzotriazol kontra nya grönare korrosionsinhibitorer. Varje paper session hade en avslutande kortare presentation från en emerging conservation professional, alltså en plats för nyutexaminerade konservatorer att presentera till exempel master- eller PhD- projekt.

Under eftermiddagen var det mer fokus på utvärdering av äldre konserveringsmetoder. Framför allt fascinerades jag av en presentation av en omkonservering av de Skotska kronjuvelerna, som utöver att bära spår av många olika bevarandeåtgärder genom åren också varit intimt knutna till många dramatiska skeden i Storbritanniens historia.

Den andra dagen bjöd på fler intressanta föredrag. Det som stod ut för mig under förmiddagen var presentationen "Optimizing and formalizing conservation processes of large-scale, multi decade projects", där vi fick ta del av hur konserveringsteamet på Mariners Museum i North Carolina, USA, under lång tid jobbat med konserveringen av USS Monitor och hur de lagt upp ett system för att bevara kunskap över tid. De presenterade en imponerande digital mappstruktur där allt som gjorts under projektet sparats. Det slog mig som otroligt välorganiserat, och relaterbart för mig på Vasa, där över 60 års konserveringsarbete med skeppet och föremålen förvaltas av oss konservatorer.

En annan spännande presentation beskrev ett brandförlopp i ett museum i Australien, där en korrosionsexpert kunde följa brandförloppet genom att undersöka de korrosionsprodukter som uppstår när metallföremål möter riktigt höga temperaturer. Det var väldigt intressant att höra, men såklart tråkigt att se alla de brandskadade föremålen. Jag hade gärna sett en uppföljande presentation om ifall några av dem kunnat räddas.

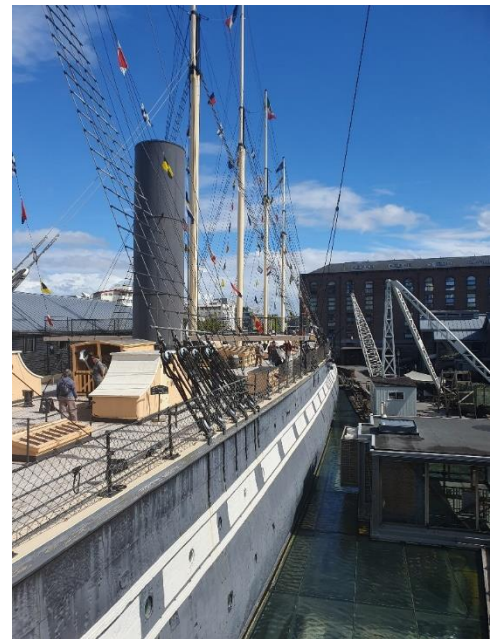
På tisdagkvällen var det presentation av posters. Alla poster-författare fick stå vid sina postrar och mingla med de övriga konferensdeltagarna som läste och ställde frågor. Jag stod vid min poster, som handlade om hur jag hanterat utställning av kopparmynt bredvid Vasa-ek där Vasaeken visat sig avge höga mängder volatila syror som korroderat metallföremålen i samma monter. Jag hade en väldigt trevlig kväll med många intressanta samtal, framför allt med andra konservatorer som jobbar med metaller från marinarknologiska kontexter och stöter på liknande problem i sin vardag.

På konferensens tredje dag var det dags för utflykt, då vi fick åka buss till Bristol och besöka SS Great Britain, vars bevarandestrategi tagits fram av konservatorer på Cardiff University. Besöket inleddes med en föreläsning om utformningen av museets klimatsystem av David Watkinson, professor i metallkonservering vid Cardiff University, som jobbat med skeppets bevarande i många år.

SS Great Britain är det första skeppet med järnskrov som korsat Atlanten, år 1845. Skeppet designades av den välkände brittiske ingenjören Isambard Kingdom Brunell. Hon seglade världen runt under många år, innan hon till slut hamnade på en strand i Falklandsöarna, där hon låg övergiven i många år, till hon 1970 fraktades tillbaka till Storbritannien för att få bli ett museiskepp. Skrovet var väldigt rostangripet, och däck och interiörerna var borta.

För att bevara skeppet står hon nu i en torrdocka, där den delen av skeppet som varit under vattenlinjen befinner sig i en sluten miljö som håller en luftfuktighet under 20% för att bevara den delen av skrovet i ursprungligt skick, korroderat och trasigt. Skeppets övre delar, däck och interiörer har återskapats till originalskick, där besökare får gå ombord. Restaurering och konservering möts på ett intressant sätt i SS Great Britain, där ett originalskev får finnas kvar, men samtidigt innehålla rena kopior av en ursprunglig miljö. Här på bilderna ses skeppet i sin torrdocka, med en vattenspiegel ovanpå det tak som sluter inne skeppets undre del i ett torrt klimat, och en detaljbild på korrosion i kölen.

Efter ett besök på skeppet fick vi en intressant föreläsning om ännu en Brunell-designad konstruktion som kräver nogsam, kontinuerlig övervakning och restaurering, Clifton suspension bridge. En imponerande bro som tar fordon och gångtrafikanter över floden som rinner genom Bristol, i förorten Clifton. Bron togs i bruk 1864 och används fortfarande.

Torsdagen bjöd på fler intressanta föredrag från konferensdeltagarna, bland annat från forskare på Danmarks Nationalmuseum, som utvärderar försök att långtidsförvara arkeologiskt järn i alkaliska torvmossor. Den alkaliska miljön verkar fungera som en långsam kloridurlakning och järnföremål som annars hade kasserats får istället ett hållbart långtidsförvar. Kanske inte en tillgänglig bevarandemetod för alla som har arkeologiskt järn att ta hand om men ändå spännande att följa.

Det danska teamet presenterade även en studie på långtidseffekterna av olika upphettningsbehandlingsmetoder av arkeologiskt järn, där upphettningen har en konserveringseffekt genom att bränna bort skadliga klorider. Det här var intressant för mig att lyssna på, eftersom en liknande metod använts på Vasas järnföremål. De har nyligen genomgått en omkonservering, och det slår mig att det vore väldigt intressant att gå igenom och utvärdera den ursprungliga konserveringen av Vasas järnföremål så här långt i efterhand och publicera något om det, kanske på näste Metal-konferens!

På kvällen blev vi åka buss till Penarth, en del av Cardiff som ligger väldigt vackert vid havet, där vi hade en helkväll med buffémiddag med fokus på Walesiska ostar följt av dansgolv på Penarth Pier Pavillion.

Den sista dagens föreläsningar fokuserade på olika fallstudier där konservatorer visade upp arbeten de utfört på olika vackra metallföremål, alltid lika kul att få se vad dom finns i museer världen över, och vilka innovativa lösningar som används för att bevara dem.

Under den sista dagen får jag även chansen att prata lite mer på djupet med mina gamla lärare från Cardiff University, som bjuder in mig till att komma tillbaks och föreläsa för de nuvarande studenterna på konservatorsutbildningen om Vasa. Det har vi lyckats planerat in till våren.

Jag vill tacka Syskonen Märtha, Gunnar och Arvid Bothéns stiftelse för bidraget jag fick till att möjliggöra min medverkan på den här mycket intressanta och lärorika konferensen, och tycker att jag mycket väl uppnådde alla mina målsättningar jag hade inför resan, framför allt har jag breddat mina kunskaper om metallkonservering och vilka metoder som finns att ta till.

Johanna Sandström